

СУЧАСНА ДИСКУРСОЛОГІЯ ТА КОНЦЕПТОЛОГІЯ

**Герасименко В. В., студентка
Красовицька Л. Є., к. філол. н., доцент
Харківський національний педагогічний університет
ім. Г. С. Сковороди**

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРНА РИСА КІНЕМАТОГРАФІЧНОГО ДИСКУРСУ

Дуже цікавим та одночасно складним щодо розуміння є поняття інтертекстуальності творів. З позиції автора твору, інтертекстуальність визначається як певний спосіб створення власного тексту та підкреслення його творчої індивідуальності через відношення з текстами творів інших авторів. З боку читача, інтертекстуальність – це його здатність декодувати в різних художніх текстах інтертекстуальні посилання [2, с. 29].

Незважаючи на значну увагу науковців до проблеми інтертекстуальності, що приділялася їй досить тривалий час, окремі питання використання та особливостей інтертекстуальності залишаються досі невизначеними. Так, інтертекстуальність кінематографічних творів ще тільки набирає свою емпіричну базу і залишається однією з найактуальніших дослідницьких тем сучасних стилістичних студій.

Дослідження різноманітних аспектів інтертекстуальності було висвітлено в роботах таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як: Р. Барт, Є. М. Грессе, Ж. Дерріда, Ю. Крістева, С. Алексенко, Т. Динниченко, В. Прosalова та ін.

Як зазначає Ю. Крістева, інтертекстуальність можна розглядати, як певну властивість твору бути асоційованим з іншими творами, та викликати в пам'яті адресата певні асоціативні ряди. Завдяки таким асоціаціям виникає оновлена структура відтворюваного тексту художнього твору [2, с. 27].

Кіно є синтетичним мистецтвом, в якому використовуються коди творів літературного мистецтва, які приймають форму діалогів; живопису, що проявляється у використанні освітлення та композиції під час зйомок; а також музичного мистецтва, що проявляється у виборі та використанні саундтреків до фільмів. Для реалізації головної ідеї створення кінороботи її автор використовує код. Під кодом розуміється певна система умовних позначень, символів та знаків, а також їх комбінації, з метою передачі, опрацювання та зберігання інформації у придатному для цього виді [3, с. 185]. У даному випадку під інформацією розуміється готова режисерська робота у вигляді фільму.

Основними маркерами наявності інтертекстуальних елементів у кінотексті є алюзії. Під алюзією варто розуміти художньо-стильовий прийом, який використовується як натяк або відсилання до певного твору або історичної події.

У сучасних фільмах часто можна зустріти відсилання до кіноробіт попередніх років. Це явище окреслено таким терміном як «алюзивне кіно» [1]. Для алюзивного кіно характерною особливістю є наявність прямих цитат з давніх фільмів, використання жанрових особливостей минулих років, а також їх сучасна переробка, використання ремінісценцій, парафразування сцен класичних фільмів, копіювання сюжетних мотивів та кадрів, що запам'яталися глядачеві із минулих відомих кіноробіт, використання відомих фраз із діалогів кіногероїв, їх характерних жестів, а також інші форми імітації історичних кіноджерел; згадування у діалогах героїв назв визначних та ординарних фільмів, відомих режисерських імен; використання назв фільмів, що можуть з'явитись на задньому плані кінострічки у формі реклами або афіши тощо [1]. Інтертекстуальність у кіно також може проявлятися у формі алюзій, які не пов'язані з іншими кінороботами. У цьому випадку діалоги героїв кінострічки можуть містити відсилання до назв або імен героїв літературних творів, телепередач або серіалів, і навіть реклами, що не завжди може бути впізнаними глядачем. Причиною цього стає той факт, що власні назви та інші інтертекстуальні елементи є складовою культурної спадщини країни виробництва фільму, що не завжди є відомими глядачам з інших країн. В оригінальній формі інтертекстуальні елементи кодують певний соціальний сюжет, який є гармонійною складовою загального культурного контексту кінотвору.

Розглянемо приклади використання елементів інтертекстуальності у кіно на матеріалах американського юридично-драматичного телесеріалу *Suits*. Одним з яскравих прикладів використання у зазначеному кінематографічному творі посилання на інші твори є ім'я одного з персонажів серіалу, а саме Девлина МакГрегора. За сюжетом герой дозволяє собі неподобаючі дії по відношенню до своїх колег жіночої статі. У даному випадку можна

спостерігати посилення на героя з таким же ім'ям з фільму Утікач та серіалів Юристи Бостона та Грабуй награвлене, в кожній з вказаних кінокартин герой з цим ім'ям також мав негативні особистісні риси.

Іншим прикладом використання інтертексту у серіалі є вказівка на адресу одного з ресторанів Нью-Йорка. Так, в одному з епізодів героїня Рейчел радить Майку піти до ресторану, який знаходиться за адресою 652, Авеню Колумба. У Нью-Йорку за вказаною адресою знаходиться реальний ресторан швидкого харчування KFC.

Цікавим моментом у ході підготовки серіалу було запрошення на зйомки відомого баскетболіста Чарльза Барклі, що у результаті послугувало причиною створення ще одного елементу інтертекстуальності у кінокартині: Чарльз Барклі зіграв у серіалі самого себе.

Таким чином, достатня обізнаність глядача забезпечує під час перегляду серіалу виявлення використання творцями картини різноманітних інтертекстуальних елементів, що збагачує кінотвір, допомагає глибше освідомити мотиви героїв, розуміти їх психологію та викликає у глядачів зацікавлення певними епізодами.

Література

1. Алюзія в кіно, алюзивне кіно // Український правопис: Український кінословник. URL : <http://pravopys.vlada.kiev.ua/kinoslovnik/alyuziya-amplua.html/28.28.2022>.
2. Просалова В. А. Інтертекстуальний аналіз: теорія і практика : навчальний посібник. Вінниця, 2019. 206 с.
3. Чернявська В. Е. Відкритий текст і відкритий дискурс: інтертекстуальність-дискурсивність-інтердискурсивність // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Харків. 2008. № 811. С. 179–188.